

Müdahale gecikmedi

Bu haftaya üç belediye başkanının görevden uzaklaştırılıp yerlerine valilerin kayyım olarak atanmasıyla başladık. İki büyükşehir belediyesi olan bu belediyelerin tümünün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da olması ve tümünün de HDP'li başkanların yönetiminde olması rastlantı değil. Ama bunun sadece bir başlangıç olduğuna dair kaygılar da yersiz olmaz.

Seçilmiş belediye başkanlarını dört ay geçmeden görevden almalar, arkasında hangi hukuki gerekçeler icat edilirse edilsin, öncelikle siyasidir. AKP iktidarı hem genel olarak tüm muhalif siyasi hareketlere ve seçmenlerine (kendi içinden kopmaya hazırlananlar dâhil) hem de özel olarak Kürt siyasi hareketine ve seçmenlerine mesaj iletmektedir.

Genel mesaj şudur: Yerel seçimleri kazandık diye havalara girmeyin ve merkezi iktidara ömür biçmeye kalkmayın; güç hâlâ bizdedir. Üstelik bu gücü keyfi ve baskıcı yöntemlerle kullanma yetkisi de bizdedir. Kimseye karşı hesap vermek mecburiyetinde değiliz. Belediye başkanları görevde kalmak ve az-buçuk icraat yapmak istiyorlarsa, bize biat etmek zorundadırlar. İktidarı protesto anlamına gelen kitlesel hareketlere (çevreci hareketler, vb.) destek vermeden önce de iki kez düşünmelidirler. Demokratik hakların kullanımı, Anayasanın değil iktidarımızın çizdiği sınırlara tâbidir.

Özel mesaj şudur: HDP son seçimlerde Cumhur İttifakı adaylarına karşı konumlanarak İstanbul, Adana, Mersin gibi büyükşehirlerin CHP'nin yönetimine geçmesine sebep olmuştur. Bunun bedelini ödemek zorundadır ve ilk bedeli elindeki üç önemli belediye üzerinden ödemiştir; arkası da gelecektir. (Kuzey Suriye'de sıcak gelişmeler bu süreci hızlandırabilecektir).

MESAJLARIN YANSIMALARI

Genel olarak, toplumda demokratik düzeneklere, genel oy sistemine bir güvensizlik tohumunun yeniden ekildiği söylenebilir. Seçilmişlere karşı yürütülen operasyonların arkası geldikçe bu güvensizlik büyüyecektir.

AKP/RTE iktidarı, devleti ele geçirme dönemlerinde, atanmışlar (yargıçlar, askerler, bürokratlar) seçilmişlere üstün tutuluyor diyerek sözde “vesayetçi rejime” karşı mücadele yürütüyordu. Şimdi her şeyi tersine döndürdü: Hiçbir bakan, hiçbir erk sahibi yönetici seçilmiş değil; ama demokratik temsil sisteminin son kalıntısı olan belediye başkanları (giderek belediye meclis üyeleri) bugün iktidarın tam hedefinde. Mekânsal ve toplumsal hükmetme alanlarında gedikler açıldıkça otokratik hâkimiyet tarzının alışıldık/alışılmadık tüm araçları uygulamaya konulmakta, konulacak.

Kitlelerin ve siyasi/demokratik temsilcilerinin buna yanıtı iki farklı biçimde olabilir: Ya sinecekler/ biat edecekler ya da direnecekler/mücadele edeceklerdir. Toplumu sindirmenin örgütlü kurumsal yapıları esasen sahnededir. AKP türü bir İslamcı-totaliter biat partisi söz konusu olmasaydı bile, toplumu sermayenin iktidarını ve sömürü düzenini itirazsız kabullenmeye ikna etmek üzere oluşturulmuş işçi-memur sendikaları görevde olacaklardı. AKP döneminin farkı, siyaset ve sendikal alanın temsilcilerinin ideolojik yakınlığının (İmam Hatip kardeşliğinin) belirleyici bir öneme yükselmiş bulunması, eskinin ücret sendikacılığının kısmen bile sürdürülemez olmasıdır. TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve MEMUR-SEN ile iktidar arasında yürütülen toplu pazarlık/toplu görüşme tiyatroları bunun güncel bir örneğidir.

Muhalefet partilerinin, buyurgan ve baskıcı bir iktidar partisi karşısında ne kadar aktif muhalefet yapabildikleri/yapabilecekleri, ne kadar kitleleri seferber edebilecekleri, ne kadar demokratik kitle hareketlerinin arkasında durabilecekleri, boyun eğme-direnme çizgileri arasındaki yerlerini belirleyecektir. Bu yer direnme çizgisinden uzaklaştıkça 31 Mart 2019 kazanımlarını muhafaza etmekten de uzaklaşmış olacaktır. Ne yazık ki bu konuda iyimser olamıyoruz. Kaldı ki, bugünkü çöküntü siyasetine karşı muhalefet etmek dahi yeterli değildir; sistemin kendisine karşı bir alternatif geliştiremiyorsanız, neoliberal paradigmanın sınırları dışına çıkamıyorsanız, zaten geçmiş olsun.

HDP hareketine verilen özel mesajın kitleler üzerindeki yansımaları daha doğrudandır: Kürt siyasi hareketi için demokratik mücadelenin anlamı giderek tükenmektedir. Bunun sonucunda sandık demokrasisine inancın yok olması ve seçimlere katılımın bölgesel düzlemde iyice zayıflamasından daha kötüsü, birlikte yaşama duygusunun tükenmesi ve ayrılıkçı düşüncelerin iyice öne çıkması olacaktır.. Ortadoğu bölgesinde olağanüstü kötü dış politika yönetimiyle ve Suriye’de ABD himayesinde bir PYD/YPG devletçiğinin oluşumunun artık önlenemeyeceği gerçeğiyle birleşince bunun orta-uzun erimde ne gibi gelişmelere yol açacağını tahmin etmek zor değildir. Sonuçta iktidar önlemek ister görüldüğünün tam tersine gelişmeleri körüklemeye devam etmektedir.

BAZI HUKUKİ SORUNLAR

Seçilmiş belediye başkanlarını “azletmeler” her ne kadar siyasi gerekçelerle yapılıyor olsa dahi, bu tasarrufları hukuk açısından da ele almak gerekir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 47.maddesi, “Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevinden uzaklaştırılabilir” hükmünü içermektedir. İkinci fıkrasında da “Görevden uzaklaştırma kararı iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bulunmayan görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır” demektedir. Şimdi bu 2.fıkranın uygulanabileceğine kimsenin inanmadığı görülmektedir. Nitekim atanan kayyımlar, kalan süreyi yani 4,5 yılı doldurmak üzere gelmiş gibi davranmaktadır.

5393 sayılı yasanın 45.maddesi ise “Belediye başkanlığının boşalması halinde yapılacak işlemler”i düzenlemektedir. Buna göre vali belediye meclisinin on gün içinde toplanmasını sağlar. Belediye başkanının görevden uzaklaştırılma biçimine göre bir başkan veya bir başkan vekili seçilir. (Başkanın görevden uzaklaştırılması seçim dönemini aşmayacaksa bir başkan vekili seçilir). Maddenin ikinci fıkrasına göre, “Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclisi üyeleri arasından ve gizli oyla seçilir”. 31 Mart seçimleri öncesindeki görevden uzaklaştırmalarda görüldüğü gibi şimdiki uzaklaştırmalarda da doğrudan kayyım atamasına girişilmesi, yasanın 45.maddesine açık aykırılık oluşturmaktadır.

Kayyım atamalarının 5393 sayılı yasanın 46.maddesine dayandırıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu madde de, “yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılmaya kadar belediye başkanlığına (...) İçişleri Bakanı tarafından görevlendirme yapılır” hükmünü içermektedir. Peki, seçimlerin yapılamaması koşulları oluşmuş mudur? Oluşmadıysa, görevlendirilen kayyımlar en fazla seçim yapılana kadar öngörülen on günlük süre için atanmış olabilirler –ki bu durumda bu atamalar da abestir. Özetle, ortada hukuki kılıfa uydurulmuş bir durum dahi yoktur. Gerçi bu iktidar artık hukuki gerekçe arama dönemini çoktan geride bırakmıştır; kendisini anayasal sınırlarla bile bağlı hissetmemektedir.

Artık tuhaf bile sayılamayacak şekilde daha önce de kayyım görevinde bulunup söz konusu belediyelerde şatafatlı makam odalarına, hesabı sorulmayan usulsüz ve aşırı harcamalara, büyük borç yığılmalarına yol açmış olan kayyımların, herhangi bir Sayıştay denetiminden henüz geçmeden yeniden görevlendirilmiş olmaları, üçüncü dünya başkancı rejimin sonuçlarındandır. Kimi cumhuriyetçiler “Mustafa Kemal’in askerleriyiz” diyerek iktidara yüklenmeye çalışırken, bu iktidarın tam güdümüne girmiş mülki amirler, askerler, yargı mensupları, bürokratlar, adeta

“RTE’nin askerleriyiz” demektedirler.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/mudahale-gecikmedi-268817